

Samen voor een betaalbare energietransitie

2019

Memorandum Federale
en Regionale verkiezingen

Innoveren om de energie-efficiëntie te verhogen

De consument kiest voor koolstofarme energie

Ambitieuze doelen voor hernieuwbare energie

Bevoorradingzekerheid waarborgen

Gas is essentieel voor de energietransitie

Betaalbare energie voor iedereen

Samen voor een betaalbare energietransitie

U drukt op een schakelaar en het licht gaat aan. Wanneer het koud wordt, slaat uw centrale verwarming aan in huis of op kantoor. Het lijkt zo evident, dat we ons zelden afvragen welk mechanisme erachter schuilgaat: Hoe kan worden voldaan aan de vraag en hoe kunnen wij garanderen dat het energiesysteem op elk moment aan die vraag kan voldoen?

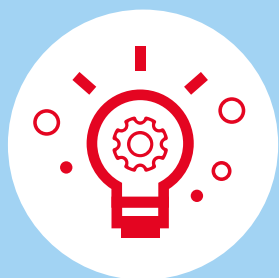
De koolstofintensiteit van onze samenleving moet naar omlaag. De Europese Unie trekt de kar op dit gebied en wil haar CO₂-uitstoot tegen 2050 met 80 tot 95% verminderen. De Belgische doelstelling van -35% tegen 2030 is een grote uitdaging die we nu moeten aanpakken. In de toekomst willen we een CO₂-vrij systeem dat slim gebruikmaakt van lokaal geproduceerde energie en dat ten minste hetzelfde comfortniveau garandeert.

Om deze doelstellingen te bereiken moeten we het energiesysteem op een **holistische** manier benaderen. De manier waarop we elektriciteit produceren, onze huizen en gebouwen verwarmen en ons verplaatsen zal ongetwijfeld aanzienlijk veranderen. **Digitalisering** zal de energietransitie vergemakkelijken.

“Om de energietransitie te doen slagen moeten overheden, consumenten en bedrijven als partners samenwerken, elk vanuit hun eigen perspectief. FEBEG nodigt de overheden uit om samen met de energiesector en andere betrokken sectoren een energietransitieplatform op te richten.”

De uitvoering van nationale energie- en klimaatplannen vergt veel **investeringen** en een passend regelgevend kader. Daarvoor moeten verschillende bevoegdheidsgebieden en -niveaus met elkaar in overeenstemming komen. **Samenwerking is essentieel** om de bevoorradingzekerheid en de betaalbaarheid van de transitie te verzekeren.

Onze boodschap is duidelijk. Energiebedrijven zijn bereid om te investeren in de energietransitie, de energie-efficiëntie in gebouwen en het transport.

Innoveren om de energie-efficiëntie te verhogen

Hogere **energie-efficiëntie** is een must voor een succesvolle energietransitie. De energiebedrijven zijn zich daarvan bewust en leveren hun klanten méér dan enkel energie: ze willen hen ontzorgen met **energie-efficiëntieoplossingen op maat**. Dat maakt van hen belangrijke innovatiepartners.

FEBEG FOR THE **FUTURE** | ENERGIE-EFFICIËNTIE

“Het Belgische vastgoed is vandaag een van de meest energie-intensieve in Europa. Op dat vlak is er nog een lange weg te gaan. Bedrijven willen op maat gemaakte, innovatieve oplossingen aanbieden. De digitale meter is een belangrijk hulpmiddel. We zien een grote rol voor de ontwikkeling van micronetwerken met hernieuwbare energie op lokaal niveau, waarin gebruikers hun zelf opgewekte elektriciteit delen. Zulke netwerken helpen om rationeel om te gaan met energie en om vraagsturing en opslag te integreren in het energiesysteem en de markt.”

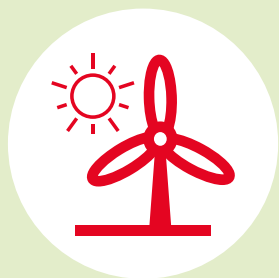

De goedkoopste energie is degene die niet geproduceerd moet worden.

Uw hefboomen als overheid:

- ✓ Leg ambitieuze doelstellingen vast voor de **energie-efficiëntie van gebouwen** en geef het goede voorbeeld met de openbare gebouwen. Samenwerking met de sector, voorspelbaarheid, beleidscontinuïteit en intersectoraal overleg dragen bij tot het bereiken van de gestelde doelen.
- ✓ Baken de rollen van de netbeheerders en de marktpartijen duidelijk af.
- ✓ Vergroot de mogelijkheden **voor gecombineerde aanbiedingen**: ze vergemakkelijken de voorfinanciering van energie-efficiënte producten en diensten, door leveranciers en via de factuur.
- ✓ **Betrek burgers en bedrijven** op marktconforme wijze in de energiemarkt.
- ✓ **Stimuleer de ontwikkeling** van flexibiliteitsdiensten in de markt door het uitkeren van billijke vergoedingen aan wie de diensten levert.
- ✓ **Digitalisatie** maakt deze markt-integratie mogelijk:
 - rol de **digitale meter** zo snel mogelijk uit;
 - **stop de terugdraaiende teller** en breng **lokale energieproductie en -opslag** door burgers en bedrijven op de markt;
 - stel de **data** op niet-discriminatoire wijze **ter beschikking van de markt**;
- ✓ Maak het eenvoudiger om **lokaal geproduceerde energie** ook lokaal te verbruiken via microgrids.
- ✓ **Faciliteer warmtenetten** zonder overregulering. Warmtenetten zijn een mogelijk antwoord op vragen van opslag en flexibiliteit.
- ✓ Beschouw het energiesysteem op holistische wijze. **Synergieën tussen elektriciteit, gas en warmte** stimuleren de energie-efficiëntie.

De consument kiest voor koolstofarme energie

Na de implementatie van energie-efficiëntie maatregelen moeten we de resterende energievraag zoveel mogelijk invullen met **koolstofarme energie**. Er is een brede politieke consensus nodig om de overgang naar groene energie te versnellen. De consument is er al klaar voor! Om het draagvlak voor koolstofarme energie te vergroten, kunnen verschillende instrumenten worden ingezet zoals **communicatie, etikettering, standaardisatie, en sturing via prijssignalen.**

“Steeds meer klanten willen overschakelen op 100% hernieuwbare elektriciteit, gas of warmte. Voor elektriciteit bestaat er al een systeem van garanties van oorsprong. Voor gas en warmte moet dat er ook komen. Vervoer heeft een groot aandeel in onze ecologische voetafdruk. Elektriciteit, aardgas en op termijn waterstof bieden een uitkomst om het transport snel koolstofarm te maken.”

De energie die we verbruiken is vooral hernieuwbaar en koolstofarm.

Uw hefbomen als overheid:

- ✓ Geef niet toe aan eenvoudige oplossingen: de lasten verschuiven van elektriciteit naar gas lost niets op. Elektriciteit en gas zijn energiedragers met het laagste CO₂-gehalte. Ze moeten zo min mogelijk worden belast.
- ✓ Coördineer de ontwikkeling van emissiearme en emissievrije zones in de steden. Meer elektrisch vervoer is een noodzaak die u kan ondersteunen met voldoende laadinfrastructuur.
- ✓ Onderzoek de invoering van een minimumprijs voor koolstof voor toepassingen die niet onder de Europese regeling voor de handel in emissierechten vallen, rekening houdend met mogelijke ongewenste effecten op het concurrentievermogen van bedrijven, de sociale verdeling en de milieu-impact. Een vooraf bepaald koolstofprijstraject richting 2030 moet voldoende zekerheid bieden aan investeerders. Werk zoveel mogelijk samen met de buurlanden.
- ✓ Ontwikkel een systeem om de groene oorsprong van gas en warmte te garanderen, uitbreidbaar naar alle brandstoffen uit hernieuwbare bronnen.
- ✓ Ontwikkel een juridisch-technisch kader voor de injectie van groen gas in het net.
- ✓ Moedig onderzoeks-, ontwikkelings- en demonstratieprojecten aan om het volledige potentieel van waterstof te verkennen en benutten.

Ambitieuze doelen voor hernieuwbare energie

Het Nationaal Energie- en Klimaatplan (NECP) voor 2030 is de opstap naar de langetermijnvisie voor 2050. In de overgang naar een koolstofarm energiesysteem blijft het cruciaal om **alle bronnen van hernieuwbare energie** maximaal te ontwikkelen. Tot nu toe lag de nadruk op hernieuwbare elektriciteit. Hernieuwbaar gas en warmte bieden ook heel wat mogelijkheden.

De ontwikkeling van hernieuwbare-energieprojecten neemt vaak jaren in beslag. Investeerdere hebben daarbij de garantie van continuïteit nodig. Het uiteindelijke doel blijft de **volledige integratie** van hernieuwbare energie in het energiesysteem.

FEBEG FOR THE FUTURE | OPEN DIALOGO

“Een van de belangrijkste uitdagingen is het vergroten van het draagvlak bij het publiek voor hernieuwbare-energieprojecten. Dit vereist een intensieve en open dialoog tussen overheden, burgers en bedrijven met het oog op gemeenschappelijke doelen en een evenwichtige verdeling van de lasten en de lusten.”

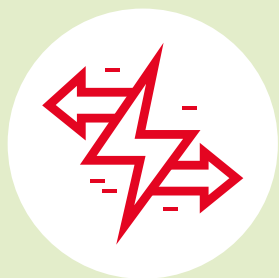

Geef de consument een ruime keuze in hernieuwbare energie.

Uw hefboven als overheid:

- ✓ Creëer een **draagvlak** bij de bevolking voor de ontwikkeling van hernieuwbare energie.
 - ✓ Stel **ambitieuze doelstellingen** en geef bijkomende ruimte voor de ontwikkeling van hernieuwbare energie. Deze doelstellingen vormen het langetermijnperspectief van de sector.
 - ✓ Plan en ontwikkel zo snel mogelijk een **extra capaciteit** van 1,5 tot 2 GW in offshore-windturbines. Vergroot de efficiëntie door een geïntegreerde aanpak van vergunningen, connecties en ondersteuning.
 - ✓ Bied **adequate ondersteuning**, en blijf alert voor technologische veranderingen.
 - ✓ Zorg voor **voldoende aansluitcapaciteit** op de distributienetten om het potentieel van hernieuwbare energie ten volle te benutten. De integratie van hernieuwbare energie vormt voor de netten een grote uitdaging. Moedig de ontwikkeling van de flexibiliteitsmarkt aan door de invoering van billijke vergoedingen bij productiebeperkingen.
- ✓ Creëer een **duidelijk en stabiel kader**:
 - **Beperk de risico's en zo de kosten voor de klanten.** Dit genereert investeringen in de modernisering van bestaande installaties en de bouw van nieuwe installaties om de ambitieuze doelstellingen te bereiken.
 - De verdere ontwikkeling van hernieuwbare energie vereist **coördinatie**: duidelijke beleidslijnen aan de lokale overheden bekendmaken; de regelgeving op verschillende gebieden met elkaar in overeenstemming brengen; het vergunningsproces versnellen en de door de luchtvaart opgelegde beperkingen opheffen. Hernieuwbare energie moet in principe overal beschikbaar zijn. De overheid verbindt zich ertoe zich niet te verzetten tegen hernieuwbare-energieprojecten.
 - Ruim **hindernissen** voor de ontwikkeling van hernieuwbare energie uit de weg, zoals belastingen op hernieuwbare energie of injectietarieven.

Bevoorradingzekerheid waarborgen

Hernieuwbare energie is goed voor meer dan een derde van de productiecapaciteit van elektriciteit in België. Het aandeel hernieuwbare stroom en in het bijzonder wind- en zonnestroom op het net zal blijven toenemen. Maar houdt de **bevoorradingzekerheid** stand als er geen wind of zon is?

België is al zeer goed verbonden met zijn buurlanden. Tegen 2025 zal het theoretisch mogelijk zijn om 50 % van de piekcapaciteit te importeren. Deze **importcapaciteit** is echter afhankelijk van de evolutie van de beschikbare productiecapaciteit in de buurlanden en de werkelijk beschikbare commerciële capaciteit op de interconnecties. We moeten dus over genoeg stuurbare capaciteit beschikken in eigen land.

FEBEG FOR THE FUTURE | NAAR EEN CAPACITEITSMARKT

“Met hernieuwbare-energiebronnen zoals wind en zon evolueert het energiesysteem naar een systeem met lage marginale kosten. Dit verandert fundamenteel het businessmodel voor de ontwikkeling van stuurbare productiecapaciteit. Een marktmechanisme dat beschikbare capaciteit waarborgt is essentieel. Meerdere EU-landen werken toe naar een capaciteitsmarkt. Ook in België zijn de eerste stappen gezet om een dergelijke marktwijde capaciteitsmarkt te ontwikkelen. Deze moet zo snel mogelijk operationeel zijn.”

Het is van essentieel belang voor de bevoorradingzekerheid dat er in België voldoende stuurbare capaciteit is.

Uw hefboomen als overheid:

- ✓ Het **capaciteitsmechanisme** (CRM) moet operationaal zijn tegen 2020.
- ✓ U kan het **succes van dit CRM** waarborgen met:
 - **aantrekkelijke economische parameters** om investeringen aan te trekken;
 - werkbare **regels en procedures** in het gekozen systeem;
 - een **concreet tijdschema** en overgangmaatregelen om de continuïteit van de bevoorradingzekerheid te allen tijde te waarborgen;
 - betrouwbare **grensoverschrijdende participatie**.
- ✓ Kies voor een technologieneutraal mechanisme dat van toepassing is op de hele markt: inclusief **productie, opslag en vraagbeheer**. Opslag en vraagbeheer worden steeds belangrijker voor de bevoorradingzekerheid, waardoor minder investeringen in productiecapaciteit nodig zijn.
- ✓ Waak over het **concurrentievermogen** van de productie-installaties in België tegenover die in het buitenland, zowel op het vlak van technische vereisten als nettarieven.
- ✓ Verzeker de vlotte afhandeling van **vergunningen** op de verschillende niveaus opdat projecten tijdig gerealiseerd kunnen worden.
- ✓ Optimaliseer de **commerciële importcapaciteit** op de bestaande interconnecties. Evalueer de potentiële investeringen in extra interconnectiecapaciteit op basis van kosten en baten.
- ✓ **Continuïteit en vlotte vernieuwing** voor bestaande hernieuwbare-energieinstallaties zijn sleutelementen om de doelstellingen voor 2030 te halen.
- ✓ Bewaak het **evenwicht tussen duurzaamheid, bevoorradingzekerheid en systeemkosten**. Toezicht en opvolging zijn essentieel om de plannen te realiseren.

Gas is essentieel voor de energietransitie

België is een van de best verbonden gaslanden van de Europese Unie met een zeer **gediversifieerde gasvoorziening**. Samen met elektriciteit is gas de brandstof van de toekomst: het heeft de laagste koolstofinhoud van de fossiele brandstoffen en de verbranding ervan stoot geen fijn stof uit, wat zeer belangrijk is voor de luchtkwaliteit. Nu **flexibiliteit** steeds belangrijker wordt in ons elektriciteitssysteem, hebben gascentrales bovendien het voordeel dat ze gemakkelijk stuurbaar zijn. Synthetisch gas, groen gas en waterstof kunnen worden gebruikt voor seizoensgebonden energieopslag.

Gas kan dienen om elektriciteit op te wekken, als brandstof voor de verwarming van gebouwen (eventueel in combinatie met elektriciteit zoals bij warmtepompen), en is essentieel voor hoge-temperatuurprocessen in de industrie. Ook in transport wordt gas wellicht steeds belangrijker.

FEBEG FOR THE FUTURE | VERGROEN HET GAS

“België is een gasland bij uitstek en ons uitgebreide gasnetwerk biedt kansen voor de toekomst. Gas is meer dan enkel aardgas. In de energietransitie kan gebruik gemaakt worden van de bestaande infrastructuur om bijvoorbeeld hernieuwbaar gas bij te mengen en zo de brandstofmix verder te vergroenen. Die geleidelijke vergroening draagt bij tot de betaalbaarheid van de transitie.”

Gas kan de CO₂-uitstoot snel verminderen en biedt mogelijkheden voor verdere vergroening.

Uw hefbomen als overheid:

- ✓ Beschouw **gas** als een onmisbaar deel van de energiemix, ook op lange termijn.
- ✓ Zorg ervoor dat België de gashub bij uitstek blijft in Europa. Zo stelt u de **bevoorradingszekerheid** voor gas veilig.
- ✓ Behoud **competitieve tarieven** voor het transport en de distributie van gas.
- ✓ Maak gebruik van de **bestaande infrastructuur** en promoot waar mogelijk nieuwe aansluitingen. Zorg voor competitieve prijzen en taxatie.
- ✓ Benut de opportuniteiten van gas om te **vergroenen en verduurzamen**. Met een flexibele en voorspelbare regelgeving kan u proefprojecten en verdere ontwikkeling stimuleren.
- ✓ Faciliteer de aanleg van **warmtenetten**, het liefst met gebruik van restwarmte of hernieuwbare warmte. In het kader van CO₂-besparing is een gasgestookte warmtekrachtkoppeling hierbij een mogelijke aanvulling.
- ✓ Leg nu de basis voor het **verwarmingssysteem van de toekomst**: het gebouwenpark evolueert langzaam en dus is er nood aan een beleidskader op lange termijn. Streef ernaar om tegen 2050 de CO₂-uitstoot met 80 tot 95% te verminderen. Vermijd dat investeringen in de gasinfrastructuur verloren gaan.

Betaalbare energie voor iedereen

De energietransitie moet **betaalbaar** zijn. Bedrijven moeten **internationaal concurrentieel** blijven; gezinnen willen betaalbare energie; de zwaksten in de samenleving verdienen voldoende bescherming. Tegelijk willen we dat de energietransitie doorgaat en niet vertraagd wordt. Zijn al die vereisten verzoenbaar?

Openbardienstverplichtingen (ODV's) wegen zwaar op de energiefactuur. Om de betaalbaarheid van de energie te verzekeren, moeten andere financieringsbronnen worden verkend om de factuur te verlichten.

FEBEG FOR THE FUTURE | BETAALBAAR BLIJVEN

“Nederland, Duitsland en Scandinavische landen hebben een globale aanpak van armoede waarbinnen een energiebeleid past. In Frankrijk is het bestaande sociaal tarief onlangs omgevormd tot een systeem van energiecheques afhankelijk van het inkomen en de gezinssituatie. Het Belgische systeem is complex en duur en bereikt niet altijd de juiste doelgroep. Daarom pleit FEBEG voor hoogstaande sociale bescherming via een globale aanpak en niet via versplinterde sectorale wetgeving.”

De energietransitie kan alleen slagen als energie betaalbaar blijft voor bedrijven en gezinnen.

Uw hefboven als overheid:

- ✓ Voer een **coherent beleid** met normen en premies die energie-efficiëntie bevorderen, want minder energie verbruiken is de eenvoudigste weg naar een lagere factuur.
- ✓ **Pak armoede als geheel en structureel aan.** Wanbetalingen wijzen vaak op een breder armoedeprobleem. Schuldopbouw bij klanten moet daarom snel en aan de bron worden aangepakt. De OCMW's en erkende instellingen voor schuldbemiddeling zijn de enigen die betalingsproblemen in hun ruimere context kunnen zien. Stel hiervoor de nodige middelen ter beschikking.
- ✓ Voer een **systematische kosten-batenanalyse** uit van de impact van elk nieuw regelgevend initiatief op de energiefactuur, bijvoorbeeld op het gebied van consumentenbescherming. Waak erover dat de risico's tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten kunnen worden gefinancierd.
- ✓ Vorm de **energiefactuur** om tot een versnellend instrument voor de energietransitie door de systeemkosten te laten dalen tot het gemiddelde van de buurlanden. Meer precies:
 - Werk aan **alternatieve financiering** van sociale en ecologische openbare dienstverplichtingen om hun gewicht in de elektriciteitsfactuur te verminderen.
 - Ontwikkel **eenvoudige, effectievere en efficiëntere alternatieven voor sociale tarieven**, zoals belastingvoordelen of energiecheques voor de betaling van energiefacturen of investeringen in energiebesparing.
 - **Verlaag administratieve kosten** door vereenvoudigde administratieve procedures, beperkte rapportering, samenwerking over de regionale grenzen heen enzovoort.

Empowering society

Wie is FEBEG?

FEBEG vertegenwoordigt leveranciers, producenten en dienstverleners in de energiesector. Energiebevoorrading heeft een enorm strategisch belang voor België. De elektriciteits- en gasector behoren immers tot de belangrijkste industriële sectoren van de Belgische economie.

33 leden die samen rechtstreeks werk bieden aan 7.780 personeelsleden.

Goed voor een jaarlijkse omzet van 17,6 miljard euro.

Produceert 88% van alle elektriciteit in België.

Voorziet 98% van de productiecapaciteit op het transmissienet.

Leverd 82% van het in België gebruikte gas.

Leverd aan ongeveer 2.727.000 toegangspunten voor gas.

Leverd aan ongeveer 5.010.000 elektriciteitspunten in België.

Een uitgave van FEBEG vzw

Koningsstraat 146
1000 Brussel
Tel: +32 2 500 85 85

www.febeg.be
info@febeg.be

